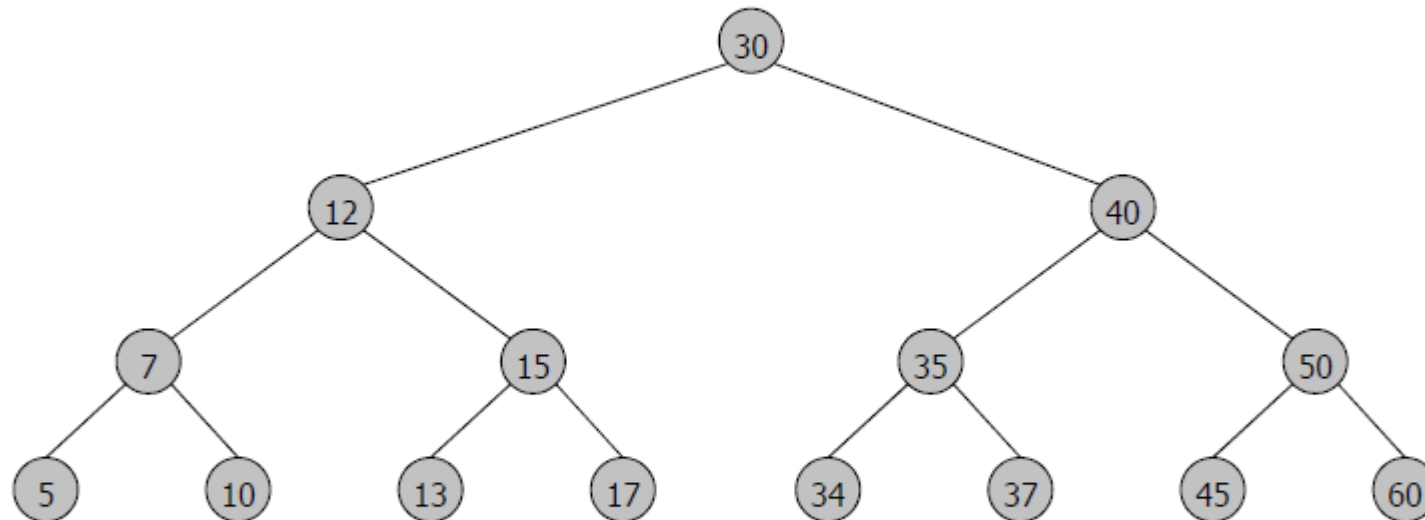

B-drzewa: idea

Drzewo decyzyjne, przeszukiwania binarnego:

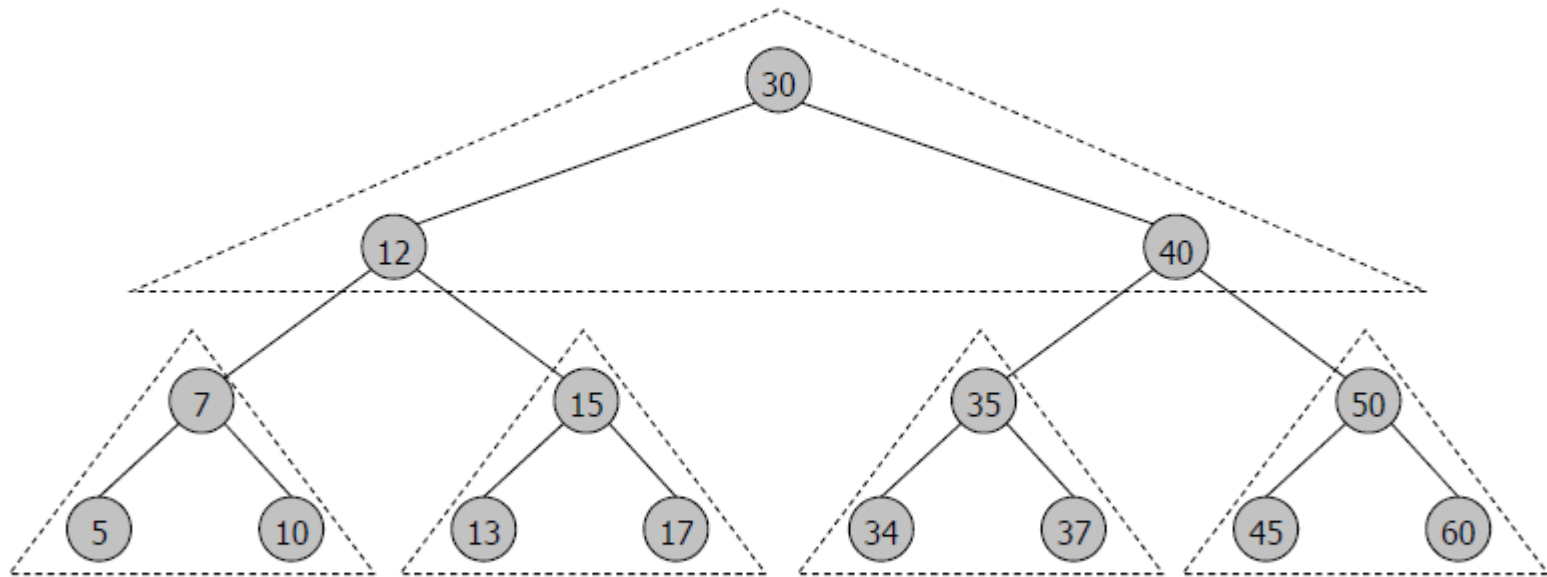
$F = \{5, 7, 10, 12, 13, 15, 17, 30, 34, 35, 37, 40, 45, 50, 60\}$

$$\lceil \log_2(N+1) \rceil \leq h \leq 1 + \lceil \log_2 N \rceil$$

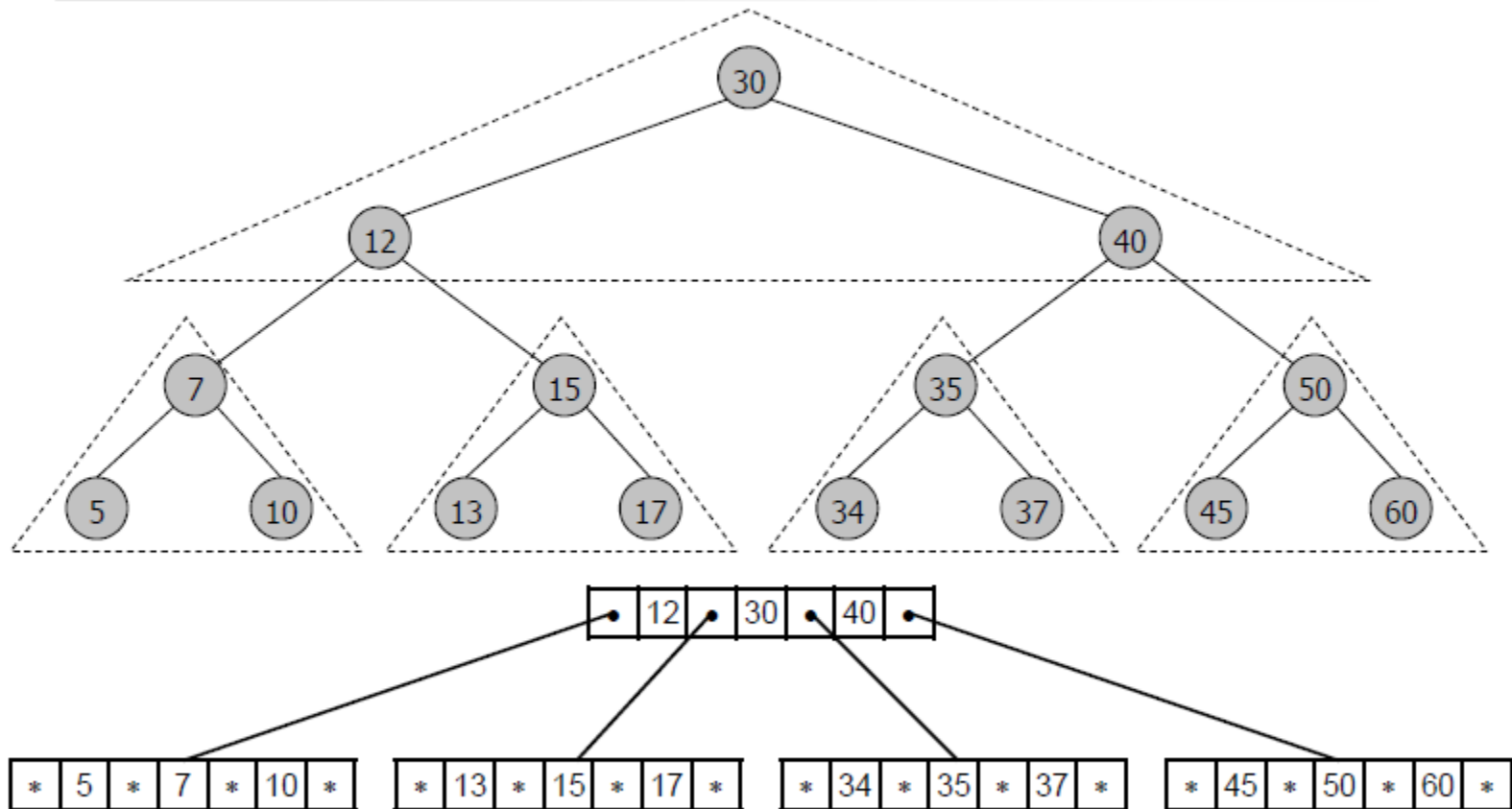
B-drzewa: idea

Sposób grupowania wierzchołków uzasadniający postać B-drzewa

B-drzewa: idea

Drzewo wielodrogowe utworzone w wyniku pogrupowania drzewa w bloki trójelementowe

SDIZO-B drzewo

Definicja B-drzewa (perfectly balanced, multiway tree)

Drzewo skierowane T nazywamy B-drzewem klasy $t(h, m)$,
jeśli $h = 0$ (drzewo puste)

lub

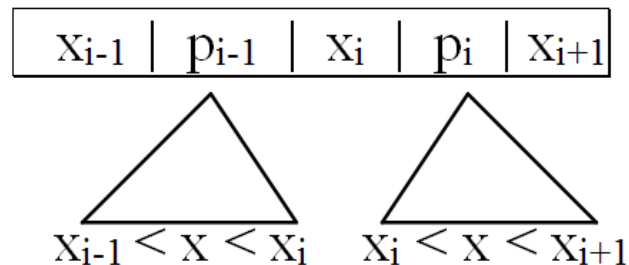
- Wszystkie drogi od korzenia do liści są długości h ,
- Każdy wierzchołek z wyjątkiem korzenia ma, co najmniej m kluczy (elementów) i $m+1$ synów,
- Każdy wierzchołek ma, co najwyżej $2m$ kluczy (i $2m+1$ synów),
- Korzeń ma, co najmniej jeden klucz.

$p_0 \mid x_1 \mid a_1 \mid p_1 \mid x_2 \mid a_2 \mid p_2 \mid \dots \mid x_k \mid a_k \mid p_k \mid \dots$
--

x_i – wartość klucza

a_i – adres rekordu w bazie danych posiadający klucz x_i

p_i – wskaźnik na potomka

Inna definicja (dotyczy liczby m) - Cormen

- Każdy wierzchołek z wyjątkiem korzenia ma, co najmniej $m-1$ kluczy (elementów) i m synów,
- Każdy wierzchołek ma, co najwyżej $2m-1$ kluczy (i $2m$ synów),

WSTAWIANIE KLUCZA DO B-DRZEWA

Chcemy dołączyć element indeksu o kluczu x , tak aby nie naruszyć struktury B-drzewa. Dołączanie poprzedzone jest procedurą SZUKAJ, w wyniku której, albo znajdziemy wierzchołek zawierający klucz x (koniec) albo znajdziemy adres wierzchołka (liścia) do którego należy dołączyć klucz x . Jeśli wierzchołek ma mniej niż $2m$ elementów to dołączamy nowy klucz. Jeśli wierzchołek ma $2m$ elementów to następuje tzw. kolizja (przepełnienie, nadmiar), którą rozwiązujemy albo metodą podziału albo metodą kompensacji.

Likwidacja nadmiaru:

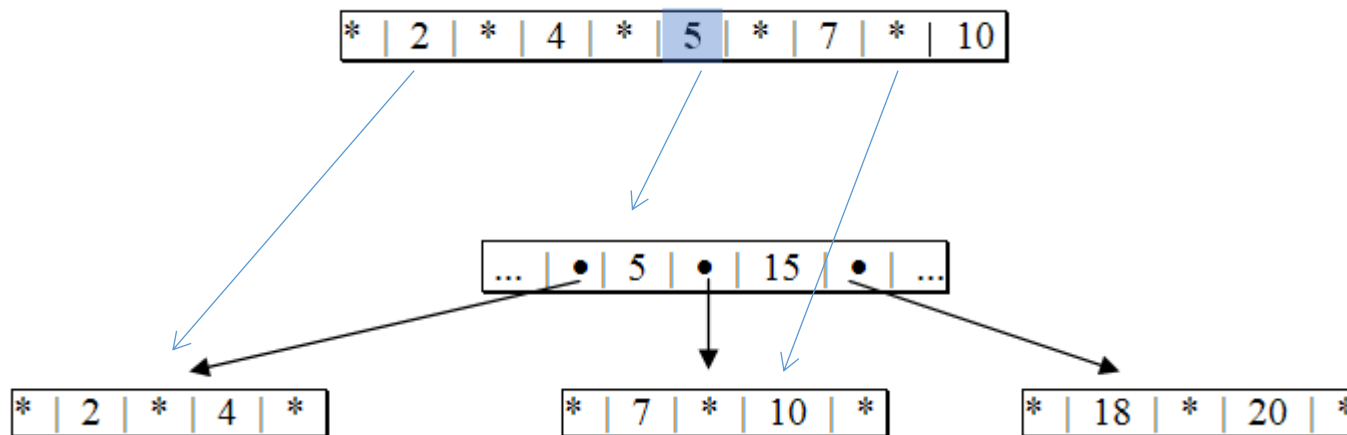
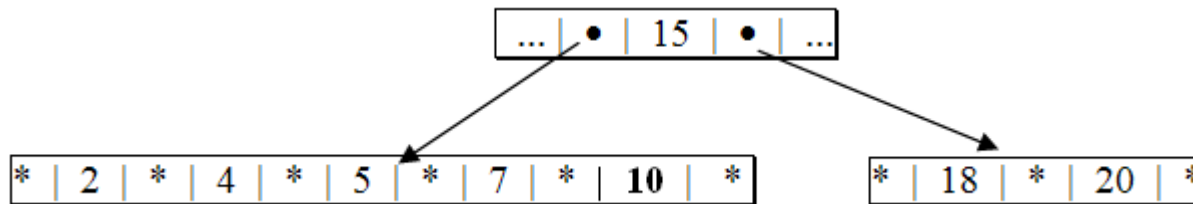
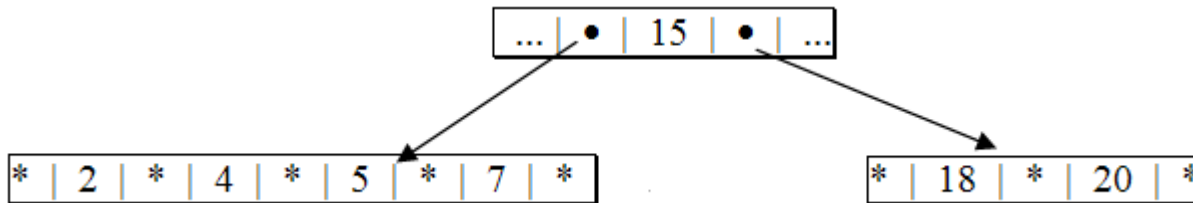
- a) metoda podziału
- b) metoda kompensacji

Metoda podziału :

- $2m+1$ elementów dzielimy na trzy części.
- elementy $1, \dots, m$ umieszczamy w wierzchołku 1
- element $m+1$ przenosimy do strony ojca
- elementy $m+2, \dots, 2m+1$ umieszczamy w wierzchołku 2

SDIZO B-drzewo

m=2, wstawiamy 10

Jeżeli w stronie ojca nastąpi przepełnienie to algorytm powtarzamy

SDIZO B-drzewo

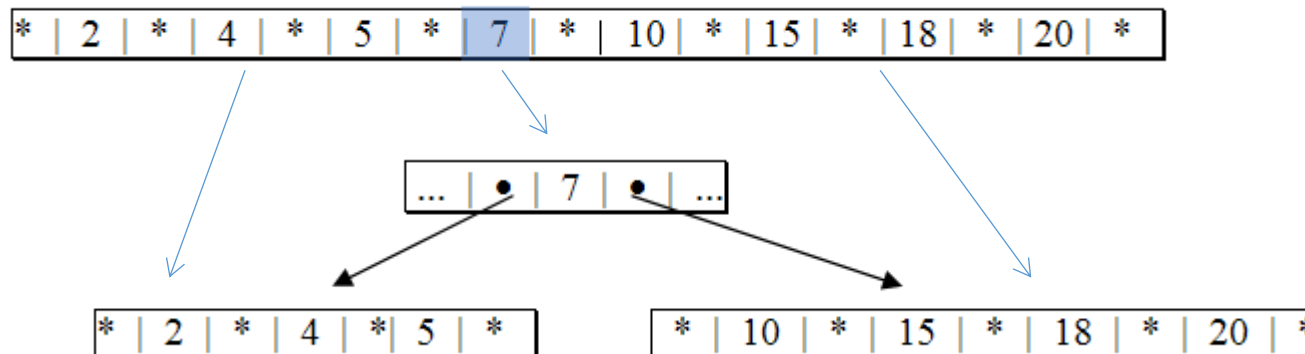
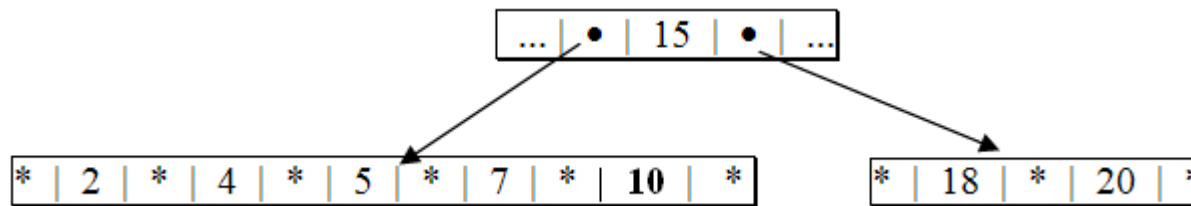
Metoda kompensacji: można ją stosować jeżeli sąsiednia strona zawiera $j < 2m$ elementów.

Stan wyjściowy – $j=2 < 2m$, obliczamy $i = \text{entier}((2m+j+3)/2) = ((4+2+3)/2) = 4$.

Elementy 1, 2, ..., $i-1$ umieszczamy w wierzchołku 1,

Element i przenosimy do strony ojca,

Elementy $i+1$, ..., $2m+j+2$ umieszczamy w wierzchołku 2.

SDIZO B-drzewo

USUWANIE

- szukamy strony zawierającej klucz x (otrzymamy adres strony)
- jeśli strona jest liściem to usuwamy indeks o kluczu x . Może wówczas wystąpić niedomiar, który usuwamy metodą łączenia lub kompensacji.
- jeżeli strona nie jest liściem to szukamy następnika (poprzednika). Następnik (poprzednik) wstawiany jest w miejsce (x) a następnie usuwany. Może wówczas wystąpić niedomiar, który usuwamy metodą łączenia lub kompensacji.

Likwidacja niedomiaru:

Niech:

$j < m$ – ilość kluczy na stronie z niedomiarem,

k – ilość elementów na sąsiedniej stronie

a) metoda kompensacji (analogicznie jak przy dołączaniu)

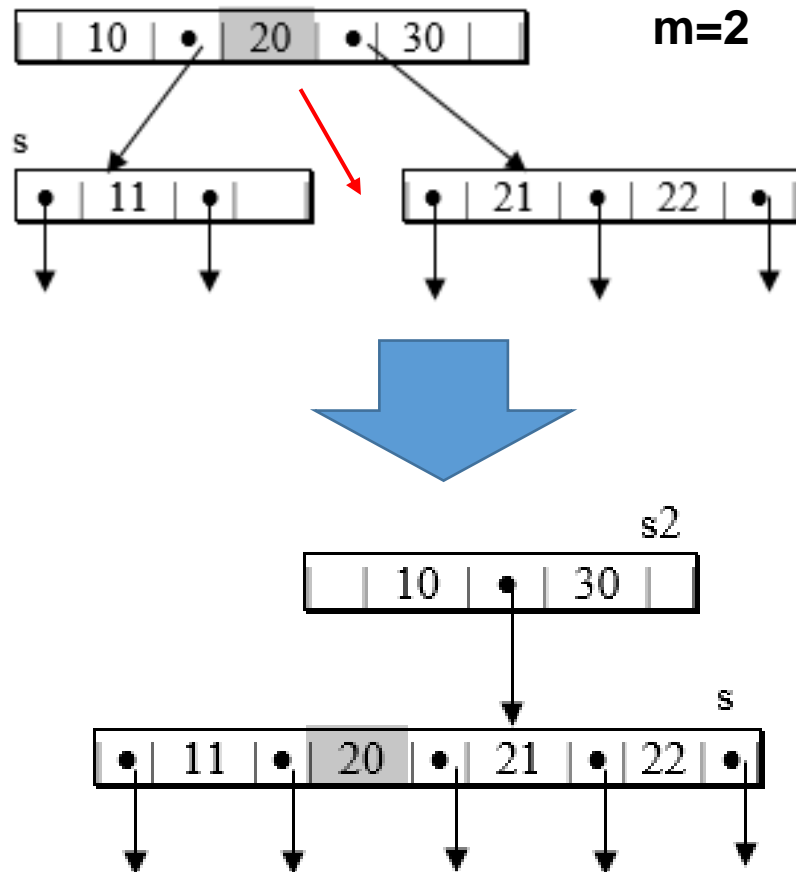
stosujemy jeżeli $j+k \geq 2m$ (bo każda ze stron będzie zawierać co najmniej m kluczy spełniając tym warunek B-drzewa)

b) metoda łączenia:

stosujemy jeżeli $j+k < 2m$ (nie da się stworzyć dwóch stron)

SDIZO B-drzewo

Metoda łączenia (stron)

Na stronie $s2$ może wystąpić niedomiar, trzeba wówczas operację łączenia powtórzyć, lub jeśli $s2$ jest korzeniem to przekazujemy go do puli stron pustych (drzewo zmniejszy wysokość)

SDIZO B-drzewo

Poziom	Liczba wierzchołków przy min wypełnieniu	Liczba wierzchołków przy max wypełnieniu
i	W_{min}	W_{max}
1	1	1
2	2	$2m + 1$
3	$2(m + 1)$	$(2m + 1)^2$
...	...	...
h	$2(m + 1)^{h-2}$	$(2m + 1)^{h-1}$
Σ	$1 + \frac{2}{m}((m + 1)^{h-1} - 1)$	$\frac{1}{2m}((2m + 1)^h - 1)$

Wartości W_{min} i W_{max} można obliczyć stosując wzór na sumę ciągu geometrycznego.

Dla W_{min} na pierwszym poziomie jest jedna strona korzenia. Minimalnie wypełniony korzeń zawiera 1 klucz, czyli dwa wskaźniki na potomków, stąd na drugim poziomie są dwie strony. Na trzecim i pozostałych poziomach liczba stron jest przemnażana przez $(m+1)$ w stosunku do poprzedniego poziomu.

Dla W_{max} korzeń jest maks. wypełniony i zawiera $2m+1$ potomków

B-drzewo klasy $t(h,m)$

Obliczenie liczby elementów indeksu w B-drzewie:

- $W_{\min}$ – liczba wierzchołków przy minimalnym wypełnieniu
- $W_{\max}$ – liczba wierzchołków przy maksymalnym wypełnieniu
- $N_{\min}$ – liczba elementów indeksu przy minimalnym wypełnieniu
- $N_{\max}$ – liczba elementów indeksu przy maksymalnym wypełnieniu

$$W_{\min} = 1 + 2 \sum_{i=1}^{h-1} (m+1)^{i-1} = 1 + \frac{2((m+1)^{h-1} - 1)}{m}$$

$$W_{\max} = \sum_{i=1}^h (2m+1)^{i-1} = \frac{(2m+1)^h - 1}{2m}$$

$$N_{\min} = 1 + m(W_{\min} - 1) = 2(m+1)^{h-1} - 1$$

bo korzeń z 1 kluczem oraz $(W_{\min}-1)$ wierzchołków, a na każdym jest m kluczy

$$N_{\max} = 2mW_{\max} = (2m+1)^h - 1$$

bo jest $W_{\max}$ wierzchołków, a na każdym jest $2m$ kluczy

SDIZO B-drzewo

B-drzewo klasy $t(h,m)$

$$N_{min} = 2(m+1)^{h-1} - 1$$

Szacowanie wysokości B-drzewa

$$N_{max} = (2m+1)^h - 1$$

- N – liczba elementów w pliku (i w indeksie)
- h_{min} – wysokość przy minimalnym wypełnieniu
- h_{max} – wysokość przy maksymalnym wypełnieniu

$$h_{min} = \log_{m+1} \left(\frac{N+1}{2} \right)$$

$$h_{max} = \log_{2m+1} (N+1)$$

$$h_{max} \leq h \leq h_{min}$$

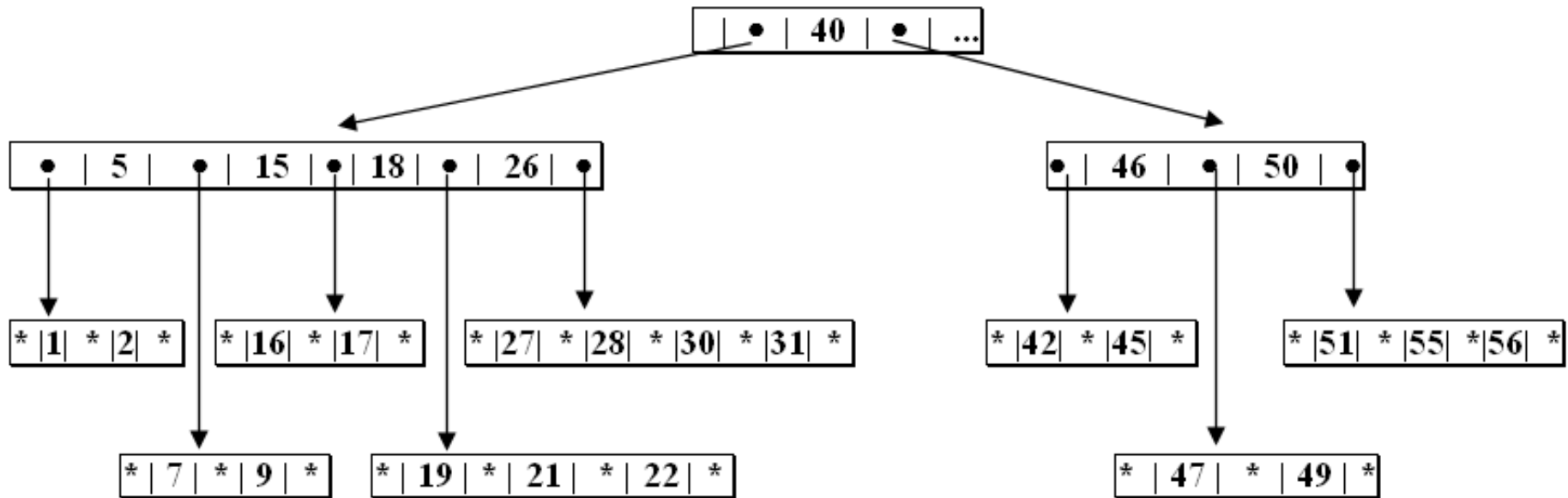
$$\log_{2m+1} (N+1) \leq h \leq \log_{m+1} \left(\frac{N+1}{2} \right)$$

SDIZO B-drzewo

ZADANIE

Dane jest B-drzewo klasy $t(h, 2)$ (jak na rysunku):

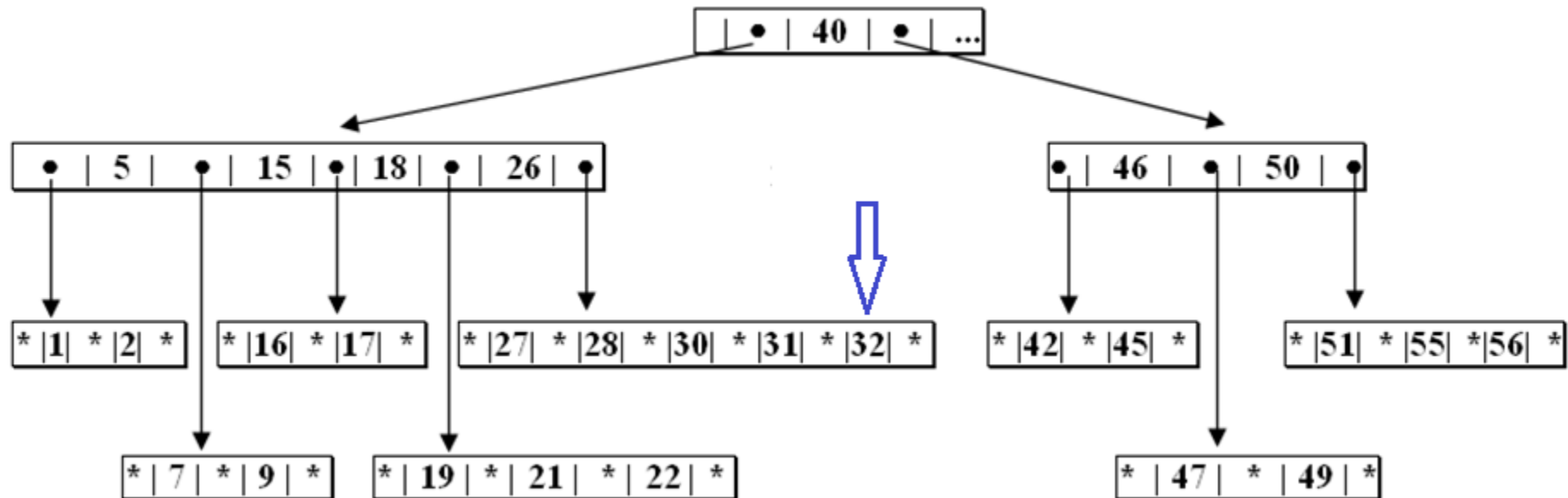
- a) wstaw obiekt o kluczu 32 (metodą podziału i metodą kompensacji),
- b) usuń obiekt o kluczu 46 (metodą łączenia i metodą kompensacji).

SDIZO B-drzewo

Wstawianie klucza 32 metodą podziału (1)

1) Wstawiamy klucz 32 jak na rysunku (następuje przepełnienie – ilość elementów na stronie $> 2 \cdot m$ czyli 4)

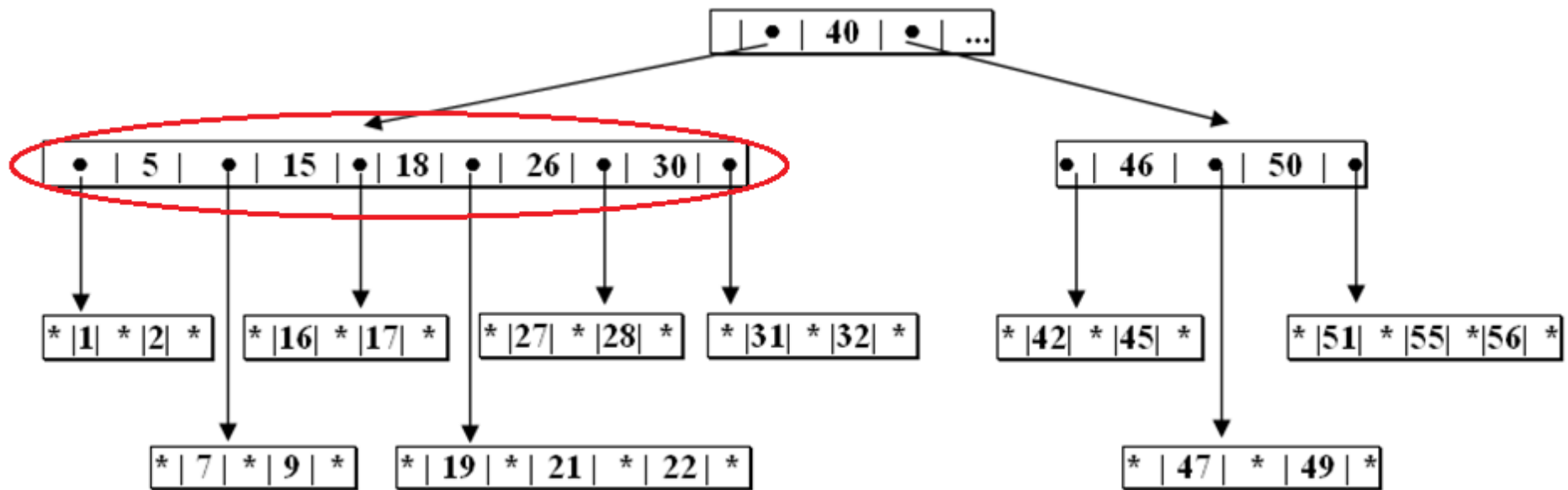
2) Dzielimy przepełnioną stronę na dwie części względem środkowego elementu

SDIZO B-drzewo

Wstawianie klucza 32 metodą podziału (2)

3) Wstawiamy klucz 30 wraz ze stronami na stronę rodzica. W wyniku tej operacji na stronie rodzica nastąpi przepełnienie

4) Dzielimy przepełnioną stronę na dwie części względem środkowego elementu (jak poprzednio)

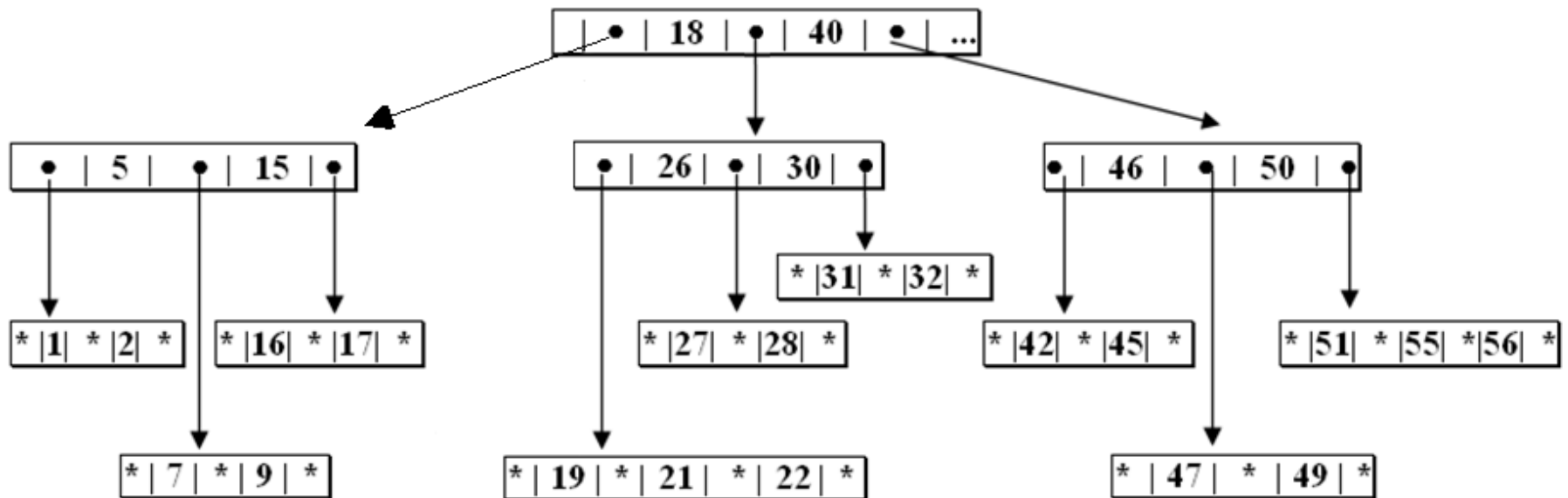

SDIZO B-drzewo

Wstawianie klucza 32 metodą podziału (3)

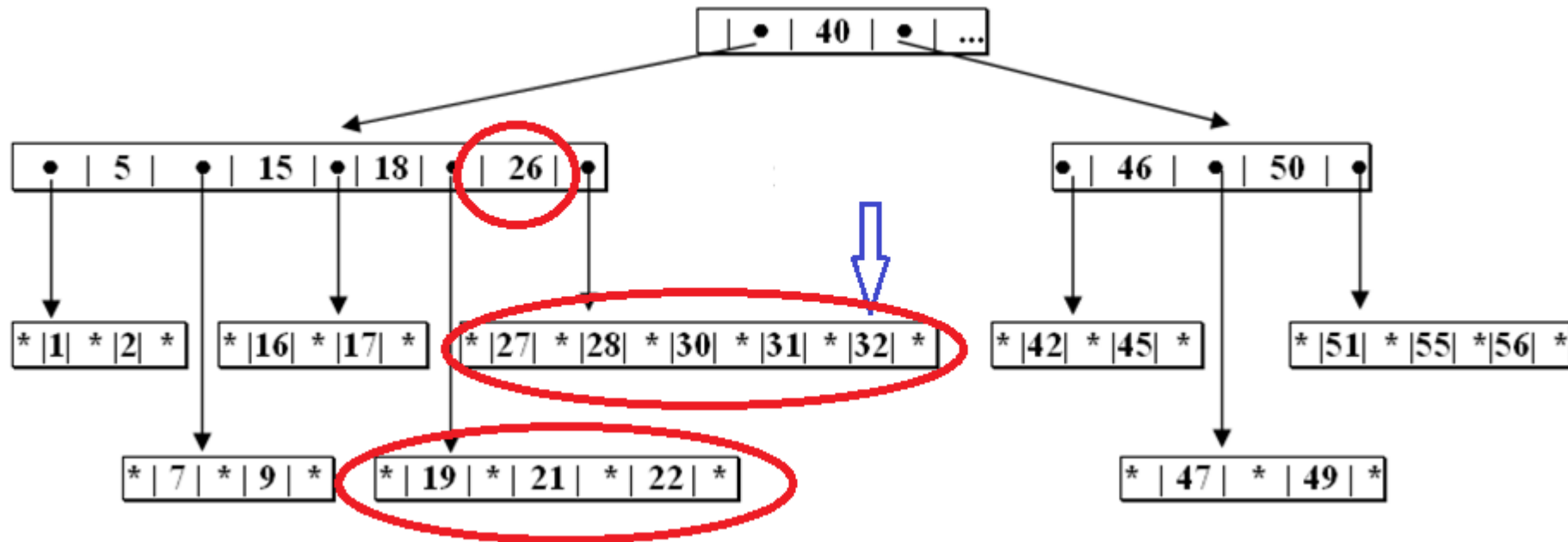
5) Wstawiamy klucz 18 wraz ze stronami na stronę rodzica. W wyniku tych operacji B-drzewo wygląda jak na rysunku niżej.

SDIZO B-drzewo

Wstawianie klucza 32 metodą kompensacji (1)

1) Wstawiamy klucz 32 jak na rysunku (następuje przepełnienie). Likwidujemy przepełnienie poprzez przekopiowanie elementów nadmiarowych z przepełnionej strony na stronę sąsiadującą na której ilość elementów $< 2*m$. W procesie reorganizacji bierze udział rodzic obu stron.

2) Reorganizacja polega na połączeniu w jeden ciąg zaznaczonych na czerwono elementów, wybranie elementu środkowego i zamienieniu go z rodzicem (26)

SDIZO B-drzewo

Wstawianie klucza 32 metodą kompensacji (2)

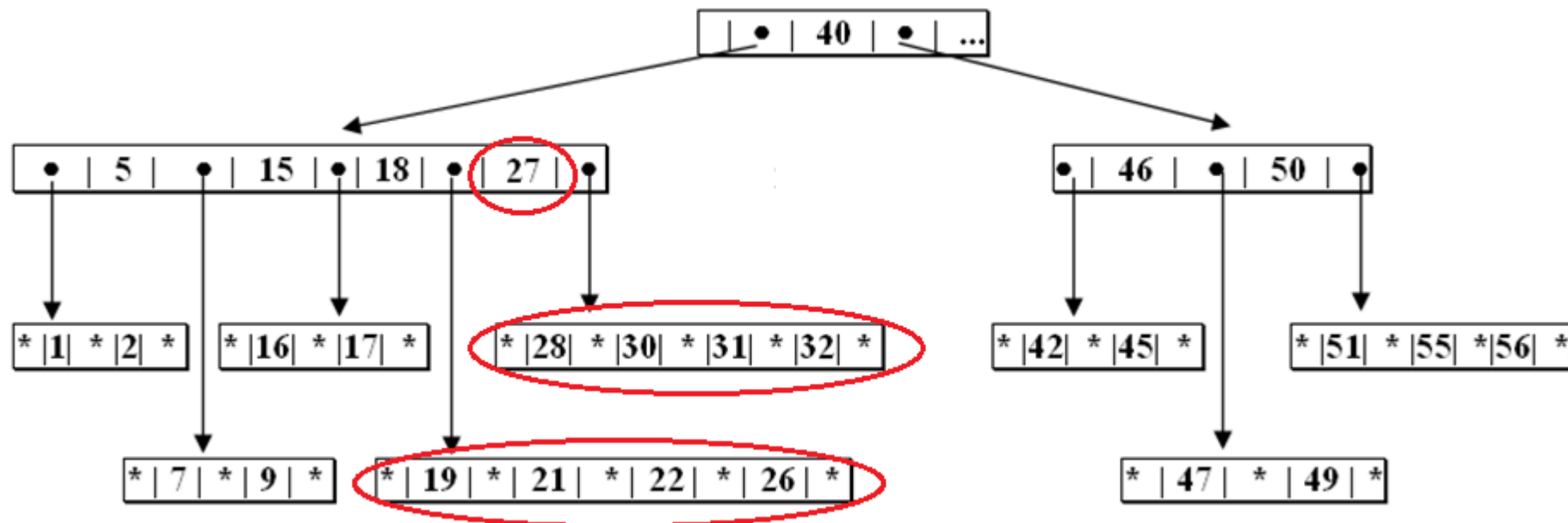
W tym celu:

3) Tworzymy ciąg z zaznaczonych elementów co daje następujący ciąg kluczy:

19, 21, 22, 26, 27, 28, 30, 31, 32

4) Wybieramy środkowy element tj. 27. Dzieli on jednocześnie ciąg na dwa podciągi 19,21,22,26 oraz 28,30,31,32 które będą tworzyć zreorganizowane strony

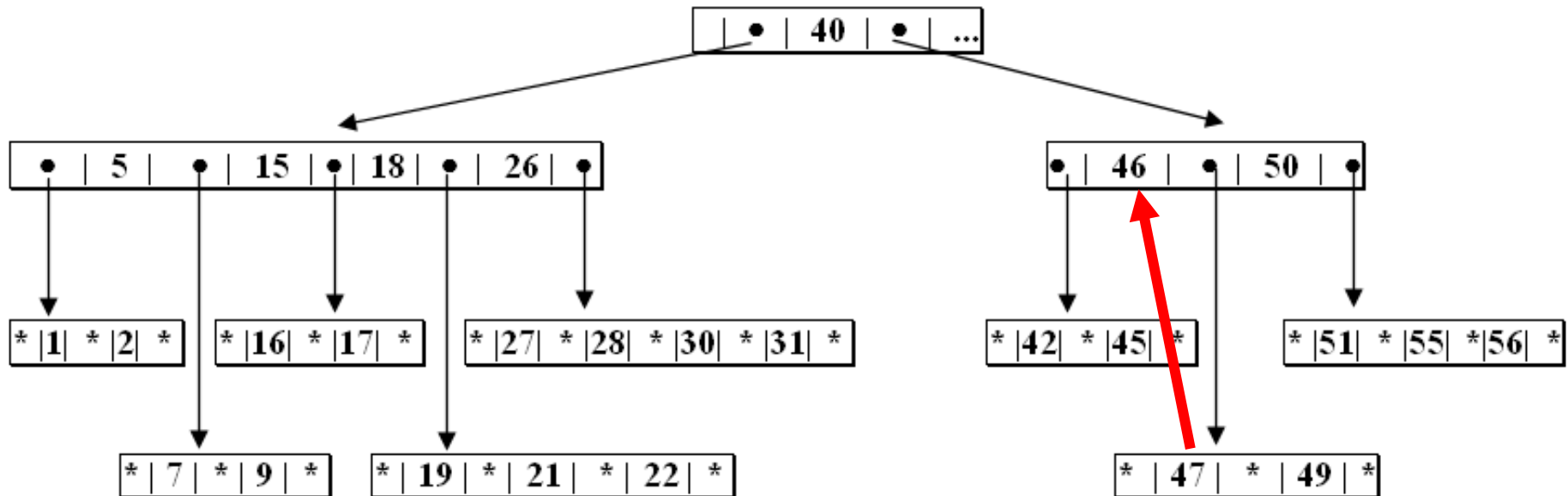
5) Wstawiamy element środkowy (27) w miejsce rodzica (26), a zreorganizowane strony w miejsce poprzednich. Po tych operacjach drzewo wygląda jak na rys. niżej. Kolorem czerwonym zaznaczone zmienione elementy.

SDIZO B-drzewo

USUWANIE elementu 46 z użyciem następnika i metody łączenia (1)

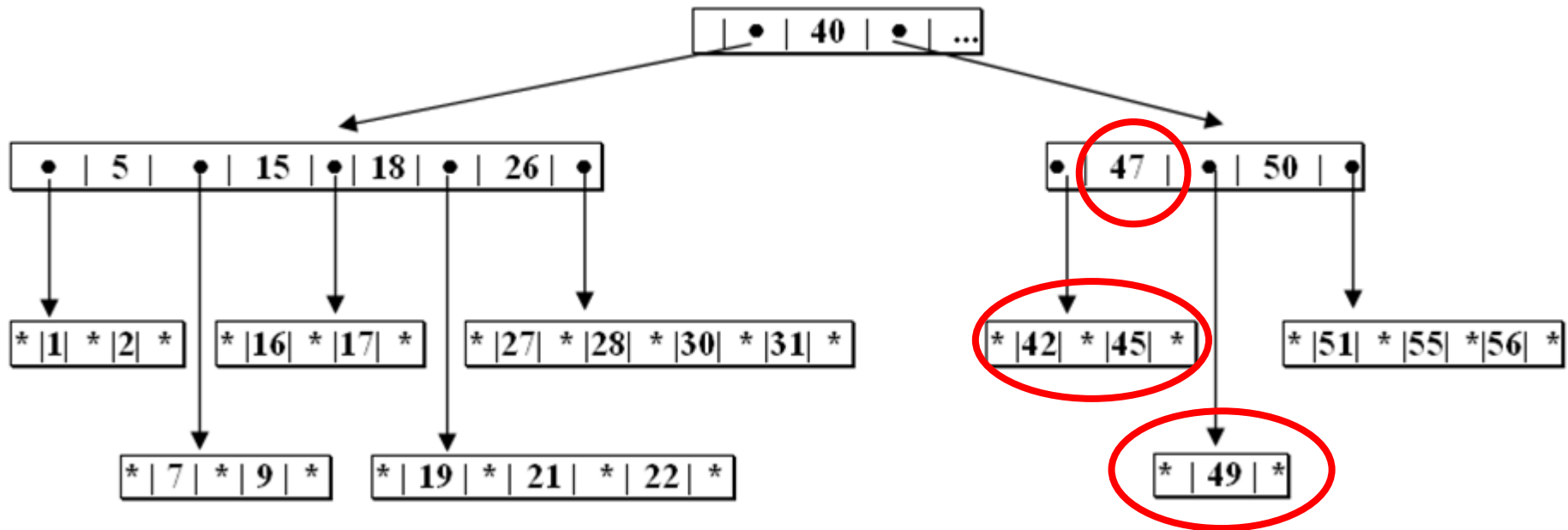
1. Wyszukujemy następnika 46->jest nim element 47 (najmniejszy element w prawym poddrzewie na stronic będącej liściem)
2. Wstawiamy w miejsce usuwanego elementu następnik
3. Usuwamy 47 ze swojej pierwotnej pozycji

SDIZO B-drzewo

USUWANIE elementu 46 z użyciem następnika i metody łączenia (2)

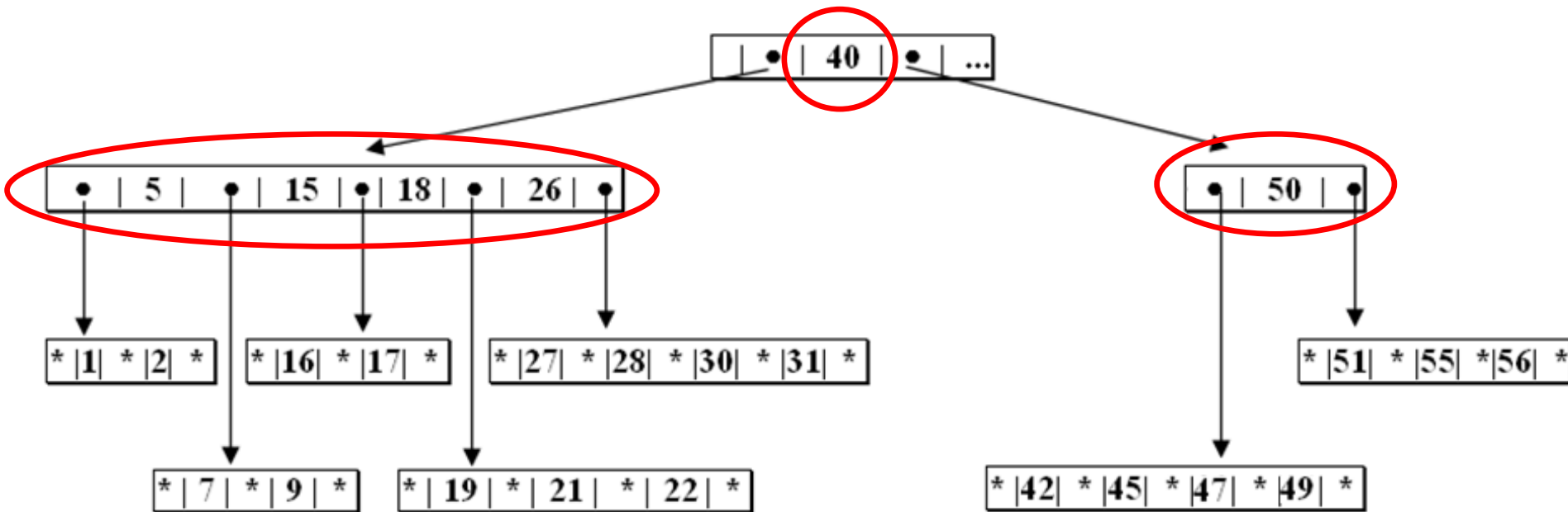
1. Na stronie z elementem 49 pojawia się niedomiar, który likwidujemy poprzez połączenie ze stroną sąsiadującą po lewej tj. łączymy elementy ze strony lewej z elementem nadrzędnym oraz stroną z niedomiarem tworząc jedną stronę

SDIZO B-drzewo

USUWANIE elementu 46 z użyciem następnika i metody łączenia (3)

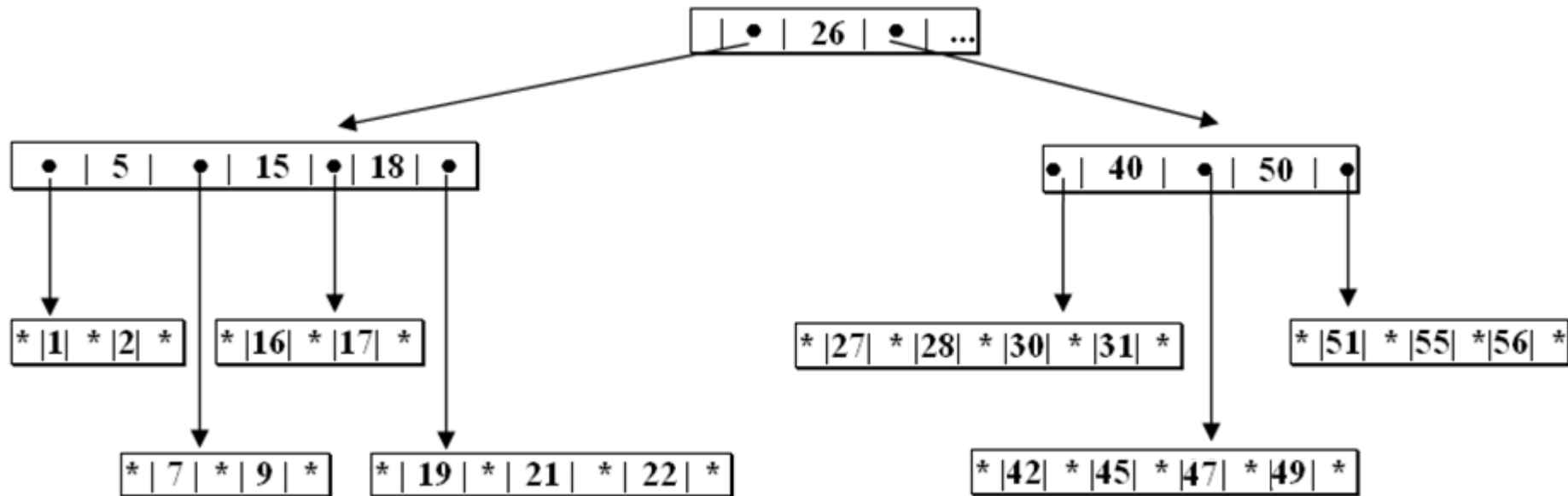
- Po przesunięciu elementu 47 na stronę liścia powstanie na tej stroni niedobór, który można zlikwidować stosując **tylko** metodę kompensacji ze stroną sąsiadującą
- Dokonujemy zatem ponownego podziału na strony tj. łączymy elementy z łączonych stron oraz rodzica w jeden ciąg. Wybieramy element środkowy i wymieniamy go ze starym rodzicem (tj. 40), natomiast elementy po lewej i prawej stronie nowego rodzica stają się nowymi stronami (5, 15, 18, **26**, 40, 50)

SDIZO B-drzewo

USUWANIE elementu 46 z użyciem następnika i metody łączenia (4)

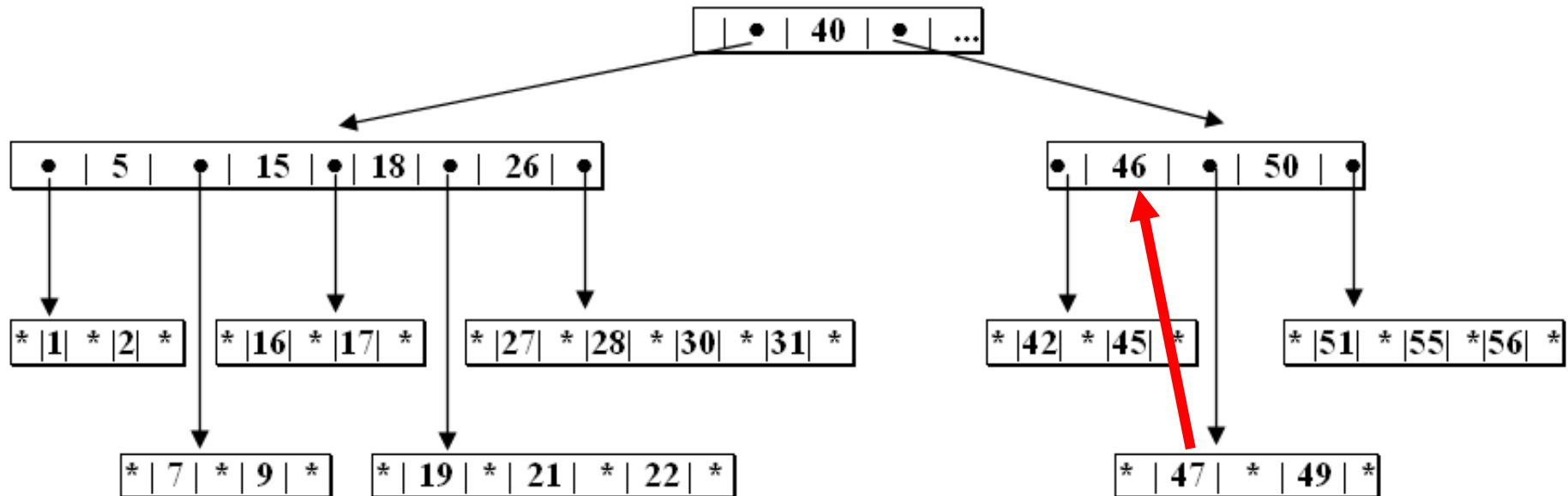
4. Poniżej widok drzewa po całkowitym usunięciu elementu 46 i przywróceniu warunków B-drzewa

SDIZO B-drzewo

USUWANIE elementu 46 z użyciem następnika i zastosowaniu od razu metody kompensacji (1)

1. Wyszukujemy następnika 46->jest nim element 47 (najmniejszy element w prawym poddrzewie na stronic będącej liściem)
2. Wstawiamy w miejsce usuwanego elementu następnik
3. Usuwamy 47 ze swojej pierwotnej pozycji

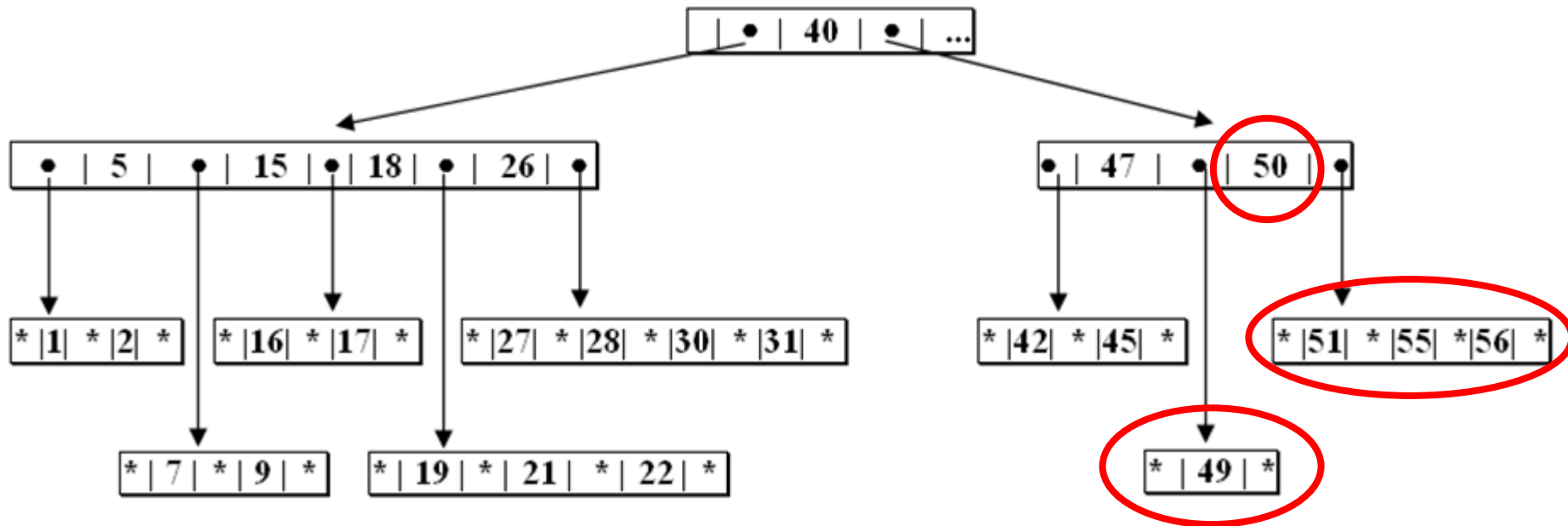

SDIZO B-drzewo

USUWANIE elementu 46 z użyciem następnika i zastosowaniu od razu metody kompensacji (2)

4. Na stronie z elementem 49 pojawia się niedomiar, który likwidujemy metodą kompensacji tj. poprzez połączenie ze stroną sąsiadującą po prawej stronie oraz elementem nadrzędnym (50)

USUWANIE elementu 46 z użyciem następnika i zastosowaniu od razu metody kompensacji (3)

5. Dokonujemy zatem reorganizacji stron. Łączymy 49,50,51,55,56, wybieramy element środkowy (51), zamieniamy go ze starym elementem nadrzędnym, a pozostałe elementy rozmieszczamy odpowiednio po prawej i lewej stronie.

